

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

DRAMATIESE KUNSTE

NOVEMBER 2019

NASIENRIGLYNE

PUNTE: 150

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 36 bladsye en 2 bylaes.

ALGEMENE AANTEKENINGE VIR DIE HOOFNASIENER EN NASIENERS

1. Die doel van assesserings-/eksamenprosesse is nie net om die 'memorisering' van kennis wat onderrig en geleer is op elk van die 6 kognitiewe kennisvlakke te bepaal nie, maar ook om die kompleksiteit van die denkproses wat die kandidaat toepas op die kennis wat uit die geheue herwin is, te bepaal. Die instrument wat gebruik word om hierdie twee komponente te assesseer, is Anderson en Krathwohl se hersiene Blooms se Taksonomie.
  - 6 kognitiewe moeilikheidsvlakke
  - 4 kompleksiteitsdenkprosesse
2. Die nasienriglynbesprekingsforum voordat nasien begin, kan nie genoegsaam alle antwoorde voorspel nie. Provinsiale nasieners moet dit in ag neem en oop wees vir kandidate se antwoorde. Maak seker dat verskillende onderrigstyle nie die leerder/kandidaat benadeel nie.
3. Gebruik die eerste dag om die kwaliteit en hoeveelheid bewyse in die nasienriglyne te evalueer, die vereiste antwoorde te standaardiseer en om algemene definisies en begrippe te vind. Assimileer die:
  - Verwagte antwoorde op elke vraag
  - Die kognitiewe moeilikheidsvlak vereis van die kandidaat
  - Die tipe denkproses en -kompleksiteit wat van die kandidaat verwag word
  - Aksiewerkwoorde gebruik by elk van die kognitiewe vlakke en die tipes bewyse vereis (feite, konsepte, prosesse en denke)
  - Verwys na die bylaes aan die einde van die nasienriglyne
4. As die nasienriglyn nie duidelike riglyne verskaf nie, moet 'n nasiener, met kort kommentaar, aandui waarom punte toegeken moet word of nie.
5. Maak 'n duidelike merkje langs die betrokke aspekte ten opsigte van kognitiewe vlak/kompleksiteitsdenkproses/konsep/inhoud/vaardighede/kennis wanneer 'n punt toegeken word. Nasieners moet aktief by die antwoord betrokke wees.
  - Verwys na die bylaes aan die einde van die nasienriglyne
6. Daar moet gedurende die nasienproses etlike konsultasierondtes wees om te verseker dat nasien gestandaardiseer is.
7. Waar 'n kandidaat meer as die voorgestelde getal woorde geskryf het, moet hy/sy nie gepenaliseer word nie (bv. opstelvraag).
8. Sien globaal na, waar moontlik. Nasieners aanvaar enige korrekte, relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Merkers word gelei om alle nuwe en innoverende idees wat dalk verwagtinge oorskrei ook in ag te neem.
9. Nasieners moet seker maak dat die kandidate se antwoorde ooreenstem met die KABV-dokument se Breë Onderwerpe en Onderwerpe, Inhoud (konsepte, vaardighede en kennis).

STANDAARDISERING VAN NASIEN IN AL DIE PROVINSIES

Nasien van Opstel- en Antwoordvrae

Die hoofnasiener in elke provinsie moet die paradigma waaruit die vrae en die bygaande nasienriglyne ontwerp en opgestel is, verstaan:

1. Inhoudsmoeilikhedsgraad:

Hoe kompleks is die ontwerp van die vraag? Word die inhoud op die korrekte vlak geassesseer?

2. Taakmoeilikhedsgraad:

Wat is die kognitiewe vlak en denkproses wat van die kandidaat verwag word?

3. Stimulusmoeilikhedsgraad:

Hoe moeilik of maklik is dit om die bron te verstaan en toe te pas?

4. Moeilikhedsgraad van die antwoord wat verwag word:

Wat is die hoeveelheid/aantal (hoeveel) en gehalte/kwaliteit (hoe goed) van die verwagte antwoord wat van die kandidaat vereis word, soos in die nasienriglyne gegee?

Is dit in lyn met die item, taak en stimulus?

Is die punte toepaslik toegeken en geweeg?

–Leong: 2002

Wanneer nasieners aan die begin van die nasienproses opgelei word moet die hoofnasiener in elke provinsie die volgende prosedure volg. Dit sal help met die standaardisering van die puntetoekenning van kandidate se opstelle en antwoorde vir elke deel van die eksamen. Dit sal ook nasionale nasienprosedures, -prosesse en -uitslae standaardiseer.

Inleiding tot die Taak

- Nasieners lees die taak wat van die item vereis word en som dit op.
- Nasieners lees die item en beplan 'n antwoord op die taak.
- Nasieners deel antwoordplanne en som verwagtings vir kandidaatantwoorde op/deel nie net die hoeveelheid (aantal) bewyse nie, maar ook die gehalte van bewyse (hoe goed).

Inleiding tot die Rubriek en Ankervraestelle

- Opleier hersien rubriek met verwysing na die taak.
- Opleier hersien prosedures vir die toeken van holistiese punte (d.i. deur bewyse van die antwoord by die taal van die rubriek te pas en deur alle eienskappe ewe veel te laat weeg).
- Opleier lei die hersiening van elke ankervraestel en kommentaar.
- (**LET WEL:** Ankervraestelle word in volgorde van hoog na laag in elke puntvlak geplaas.)

Oefen Individuele Puntetoekenning

- Nasieners ken individueel punte aan 'n pak oefenvraestelle toe. Nasieners moet die vraestelle onafhanklik nasien.
- Opleier teken punte aan en lei bespreking. (Oefenvraestelle moet puntetelling en kommentaar bevat.)

AFDELING A: 20ste-EEUSE TEATERBEWEGINGS**VRAAG 1**

Die volgende dien as 'n riglyn:

Daar word van die kandidaat verwag om:

- Hierdie vraag in die vorm van 'n opstel beantwoord
- Gebruik voorbeelde vanuit die toneeltekste wat hy/sy bestudeer het om die argument te bewys
- Na een van drie Teaterbewegings: Teater van die Absurde OF Epiese Teater OF Postmoderne Teater verwys
- Na die bron in sy/haar antwoord verwys
- Toon dat die vraag en bron in sy/haar opstel ontleed, verstaan en geïntegreer is

Die inhoud van die opstel moet die volgende dek:

- Voorbeelde van vrae wat in die toneeltekste deur die dramaturg oor die relevante sosiopolitieke konteks, lewe en menslikheid geopper word.
- Kies temas, karakters of taal uit die toneeltekste wat jou bespreking ondersteun
- Die 20ste-eeuse Teaterbeweging wat die kandidaat bestudeer het (Teater van die Absurde OF Epiese Teater OF Postmoderne Teater)
- Die vraag
- Die bron

Nasiener se aantekeninge:

- Die kandidaat moet toon dat die bogenoemde verstaan, krities ontleed en in die opstel toegepas is
- Kennis wat gememoriseer is, moet in 'n oorspronklike argument gekontekstualiseer word wat feitlike, kontekstuele, prosedure- en metakognitiewe denke toon
- Die rubriek op die volgende bladsy is 'n riglyn vir die nasiener om die volgende te assesser:
  - Kennisdimensievlakke (onthou, verstaan, toepas, ontleed, evalueer en skep)
  - Kompleksiteit van denke deur kandidaat getoon (feitelik, konseptueel, prosedure, metakognitief)

BESKRYWER	PUNT	DIE KANDIDAAT TOON DIE VOLGENDE:
Uitstaande Metakognitiewe Kennis Skep	27–30 90–100 A+	Denkproses: Pas feitlike, konseptuele, prosedure-, en metakognitiewe kennis in die vraag, bron en inhoud toe. <ul style="list-style-type: none"> • Ontwerp en ontwikkel 'n argument wat bewys lewer van refleksiwede, kreatiewe, kritiese en analitiese denke. • Evalueer voorbeelde in die toneeltekste en die teaterbeweging in 'n omvattende, insiggewend en evaluerende wyse. • Integreer die vereistes van die vraag en die bron in 'n kreatiewe en innoverende wyse. Kognitiewe vlak: Toon vermoë om te skep, evalueer, integreer, dekonstrueer en afleidings te maak.
Uitstekend Metakognitiewe Kennis Evalueer	24–26 80–89 A	Denkproses: Pas feitlike, konseptuele, prosedure-, en metakognitiewe kennis in die vraag, bron en inhoud toe. <ul style="list-style-type: none"> • Skep 'n argument wat bewys lewer van reflektiewe, kritiese en analitiese denke. • Analiseer voorbeelde in die toneeltekste en die teaterbeweging in 'n insiggewend en kritiese wyse. • Integreer die vereistes van die vraag en die bron in 'n kreatiewe en oorspronklike wyse. Kognitiewe vlak: Toon vermoë om te oordeel, kritiseer, te regverdig en afleidings te maak.
Verdiensielik Prosedure- kennis Ontleed	21–23 70–79 B	Denkproses: Ontleed en pas feitlike, konseptuele en prosedure-kennis in die vraag, bron en inhoud toe. <ul style="list-style-type: none"> • Stel 'n argument saam wat bewys lewer van kritiese en analitiese denke. • Pas voorbeelde in die toneeltekste en die teaterbeweging in 'n oordeelkundige en weldeurdragte wyse toe. • Integreer die vereistes van die vraag en die bron in 'n kreatiewe en innoverende wyse. Kognitiewe vlak: Toon vermoë om afleidings te maak, te regverdig, te integreer, toe te skryf en probleme op te los.
Aansienlik Prosedure- kennis Toepas	18–20 60–69 C	Denkproses: Verduidelik en interpreteer feitlike, konseptuele en prosedurekennis in die vraag, bron en inhoud. <ul style="list-style-type: none"> • Verskaf 'n argument wat logiese denke toon. • Pas voorbeelde van die teks en die teaterbeweging toe. • Integreer die vereistes van die vraag en bron op 'n georganiseerde, vertolkende wyse. Kognitiewe vlak: Toon 'n vermoë om toe te pas, saam te stel, toe te skryf, ontdek, selekteer 'n elementêre vermoë om probleme op te los.
Voldoende Konseptuele Kennis Begrip	15–17 50–59 D	Denkproses: Verken en herformuleer feitlike en konseptuele kennis van die vraag, bron en inhoud. <ul style="list-style-type: none"> • Verskaf 'n opstel wat sommige duidelike denke vertoon. • Interpreteer gedeeltelik voorbeelde in die toneeltekste en die teaterbeweging. • Integreer die vereistes van die vraag en bron op 'n konvensionele wyse. Kognitiewe vlak: Toon vermoë om te klassifiseer, op te som, te vergelyk en te verduidelik.
Gemiddeld Konseptuele Kennis Begrip	12–14 40–49 E	Denkproses: Verduidelik sommige feitlike en konseptuele kennis van die vraag, bron en inhoud. <ul style="list-style-type: none"> • Skryf 'n verduideliking in voorspelbare/algemene denkprosesse. • Verduidelik gedeeltelik voorbeelde in die toneeltekste en die teaterbeweging. • Verwys kortliks na die vereistes van die vraag en bron. Kognitiewe vlak: Toon vermoë om te herformuleer, klassifiseer, op te som en te beskryf.
Elementêr Feitlike Kennis Onthou	10–11 30–39 F	Denkproses: Beskryf feitlike kennis uit geheue <ul style="list-style-type: none"> • Skryf 'n basiese of voorspelbare verduideliking. • Verskaf beperkte gekose voorbeelde van die toneeltekste of die teaterbeweging. • Verwys na die vereistes van die vraag en bron in 'n ongeorganiseerde wyse. Kognitiewe vlak: Demostreer, identifiseer, te noem, in verband te bring, definieer.
Nie Behaal Nie Feitlike Kennis Onthou	1–9 20–29 G	Denkproses: Onthou sekere feitlike kennis <ul style="list-style-type: none"> • Skryf 'n onduidelike en onsamehangende verduideliking. • Kies irrelevante voorbeelde in die toneeltekste of die teaterbeweging. • Probeer om die vraag en die bron in verband te bring. Kognitiewe vlak: Toon beperkte vermoë om te identifiseer, te noem, in verband te bring en te definieer.
Nie Behaal Nie Feitlike Kennis Onthou	0 H	Denkproses: Toon geen begrip van die vraag of bron nie, Kan nie opstel skryf nie. OF <ul style="list-style-type: none"> • Bied feite aan wat nie verband met vraag hou nie. OF • Verskaf geen voorbeelde uit die toneeltekste van die teaterbeweging. • Kognitiewe vlak: Nie in staat om te identifiseer, te noem, in verband te bring, te definieer nie.

AFDELING B: SUID-AFRIKAANSE TEATER: 1960–1994

Die kandidaat moet slegs EEN vraag in hierdie afdeling beantwoord.

VRAAG 2: WOZA ALBERT! DEUR PERCY MTWA, MBONGENI NGEMA EN BARNEY SIMON

2.1 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Sien holisties na.

Ken volpunte toe vir:

- Twee goed gemotiveerde stellings OF
- Vier aparte gedagtes/idees

Die antwoord moet die volgende insluit:

- Kennis en begrip van redes waarom teater as 'n 'kollaboratiewe kunsvorm' beskou kan word
- Toepassing van verwysings na *Woza Albert!*

Die volgende is 'n riglyn:

Teater kan as 'n kollaboratiewe kunsvorm beskou word omdat:

- Teatermakers saamgewerk het om hierdie stukkie teater te skep
- Teater is 'n samesmelting van verskillende kunsvorms, bv. ontwerp, toneelspel, regie, klank, beligting, multi media
- Die rolverdeling werk as 'n ensemble (groep) in repetisie en opvoerings
- Alle kunselemente werk saam om 'n stukkie teater te skep

Verwysings na *Woza Albert!* kan insluit dat:

- Daar 'n werksessie oor die toneelstuk was ('workshopped')
- Ngema en Mtwá saam met Barney Simon en ander gewerk het om die produksie te skep

(4)

2.2 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Sien holisties na.

Ken volpunte toe vir:

- Twee goed gemotiveerde stellings OF
- Vier aparte gedagtes/idees

Die volgende is 'n riglyn:

Die toneelstuk kan 'n geskikte keuse vir 'n skooltoneelfees wees want:

- Dit druk aspirasies en begeertes na 'n beter lewe uit deur die verskillende karakters, bv. die haarkapper wil 'n nuwe haarkaperswinkel hê, die vleisverkoper wil 'n beter opvoeding hê
- Dit voed gehore op deur die temas, bv. vryheid en gelykheid vir almal
- Kwessies is relevant en aktueel vir jongmense, bv. die jeug van vandag wil polities, sosiaal en finansieel vry wees
- Die produksie is beweegbaar met die minimum rekwisiete wat dit makliker maak om op te voer en dit hou koste laag
- Daar is slegs twee akteurs wat bestuur moet word
- Dit is komies en visueel opwindend as gevolg van die gebruik van fisiese teater

(4)

2.3 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Sien holisties na.

Ken volpunte toe vir:
Drie goed gemotiveerde stellings

Die antwoord moet die volgende insluit:

- 'n Begrip van die opvoervaardighede benodig
- Kennis van die vereistes van 'n oudisieproses

Die volgende is 'n riglyn:

Vaardighede benodig sluit in:

- Veelsydige toneelspeltegnieke om die akteurs in staat te stel om veelvuldige/verskillende karakters te speel
- Sterk vokale duidelikheid en hoorbaarheid – akteurs moet hulle stemme korrek gebruik om die boodskappe van die toneelstuk duidelik te kommunikeer
- Vokale verskeidenheid – akteurs speel karakters van verskillende ouderdomme en geslag en hulle stemme moet opgelei wees om verskillende karakters te speel
- Idiofone want die akteurs skep al die klankeffekte self, bv. 'n polisie sirene, helikopter
- Ontspanne fisiese teenwoordigheid om met gemak op te tree, laat nie toe dat spanning opvoer doeltreffendheid beïnvloed nie
- Opvoerenergie en fokus omdat die toneelstuk 'n vinnige pas het en daar net twee akteurs is wat baie verskillende karakters speel; konsentrasie is nodig om met die pas van die opvoering by te bly.
- Sang – die karakters sing dikwels om hulle gevoelens uit te druk
- Dans is belangrik om die lewendigheid en energie van die opvoering te behou
- Mimiek want rekwisiete is tot die minimum beperk en akteurs moet ontbrekende rekwisiete mimiek
- Tydsberekening en die gebruik van pas om verskillende stemmings en betekenis te kommunikeer
- Komediervaardighede om die komedie in die teks effektief te kommunikeer

(6)

2.4 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Sien holisties na.

Die antwoord moet die volgende insluit:

- Begrip en toepassing van 'n toepaslike toneelspelstyl
- Toepassing en verwysing na die toneel gekies

Die volgende is 'n riglyn:

Toneelspelstyl kan insluit:

- Arm/Gestroopte Teater want dit gebruik min rekwisiete en kostuums
- Brechtiaanse styl, bv. gestus, maskers (neus), om stereotipiese karakters, bv. die Wit Polisieman, voor te stel
- Fisiese Teater voeg toneelmatige verskeidenheid by want dit is hoogs energiek en meer lewendig
- Mimiek voeg by die visuele impak van die opvoering en boei die gehoor met die verbeeldingryke teaterproses
- Afhangend van die toneelkeuse se styl mag dit Realistiese spel of karakterisering insluit om die emosionele verbinding wat die gehoor met die karakter(s) in die toneelstuk kan hê, te verbeter.

Verwysing na die toneel kan insluit:

- 'n Beskrywing van die toneel
- 'n Aanduiding van die karakters in die toneel
- Duidelikheid van gebeurtenisse wat in die toneel uitgebeeld word (4)

2.5 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Sien holisties na.

Vir volpunte moet kandidate hulle antwoorde integreer.

Die antwoord moet die volgende insluit:

- Evaluering van hoe hierdie insidente reaksies by die gehoor ontlok

Die volgende is 'n riglyn:

Insidente kan insluit:

- Die wit polisieman wat aandring om Mbongeni se pas te sien
- Die visentering (strip search) wat die polisiemanne in die tronk doen
- Aunty Dudu wat deur die dromme gaan opsoek na kos

Gehoorreaksies kan insluit:

- Verleentheid deur 'n voorheen bevoorregte gehoor as gevolg van apartheidsbeleid wat wittes bevoordeel het
- Simpatie deur 'n empatiese gehoor wat Aunty Dudu se pyn en lyding sal aanvoel
- Mobilisering van 'n gehoor wat ontevrede is met die status quo wat werklike verandering wil sien nie net lippetaal nie
- Die plaaslike inwoners lag oor grappe in die omgangstaal omdat hulle daarmee kan identifiseer
- Woede oor die gebrek aan verandering ten spyte van eise daarvoor (8)

2.6 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Sien holisties na.

Ken soos volg punte toe:

- Een punt vir identifisering van ruimte
- Drie punte vir die motivering van die ruimte

Die antwoord moet die volgende insluit:

- Begrip en toepassing van hoe teater ruimte die styl van 'n toneelstuk beïnvloed

Die volgende is 'n riglyn:

Kreatiewe ruimte kan insluit:

- Enige ruimte wat binne of buite gevind is wat moontlik plekspesifiek is, bv. skoolsaal, klaskamer, tronk, teaterfoyer

(4)

2.7 Verwys na die aantekeninge hieronder en BYLAE A om jou nasienwerk te lei.

Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde.

Die antwoord moet die volgende insluit:

- Kennis van die slot van die oorspronklike toneelstuk of 'n einde wat deur die kandidaat gekies word.
- 'n Kreatiewe evaluering van regie
- 'n Kreatiewe evaluering van hoe produksie-elemente die gehoor beïnvloed
- Innoverende verhooginkleding en interpretasie insluit

Die volgende is 'n riglyn:

Regie van die slot van die toneelstuk kan insluit:

- Motiveer die akteurs om hoogs energiek en aangevuur te wees, want dit is die hoogtepunt/klimaks van die toneelstuk
- Dans as deel van die Afrika-kultuur is 'n manier om vreugde oor die ontstaan van die helde van die stryd uit te druk.
- Om liedjies te sing as deel van die Afrika-kultuur is baie emosioneel en dit trek gehore in die aksie van die ontstaan van die helde van die stryd uit hulle grafte in.
- Die gebruik van dreunsang ('chants') en slagspreuke om die stemming van die feesviering by hierdie geleentheid te verhoog.
- Akteurs integreer die gehoor in die energie en aksie van die feesviering van die helde wat opgestaan het
- Voorafopgeneemde klankeffekte dra by tot die stemming en atmosfeer om 'n teatrale en dramatiese effek vir die gehoor te skep
- Fisiese styl van toneelspel is energiek en lewendig om tot die klimaksoomblik van opstanding by te dra
- Beligtingseffekte beklemtoon die belangrikheid van die ontstaan van die helde van die stryd vir die karakters
- Tradisionele musiek sal die kulturele konteks van die opstanding versterk asook die verhoogplasing van die toneelstuk
- Konseptualisering van die oorhoofse styl en impak van die laaste toneel sal die betekenis baie sterk aan die gehoor kommunikeer
- Oorspronklike regie interpretasie, bv. Stil mimiek, getemperde Brechtian gestus etc.

(10)
[40]

VRAAG 3: SOPHIATOWN DEUR DIE JUNCTION AVENUE THEATRE COMPANY

3.1 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde.

Ken volpunte toe vir:

- Twee goed gemotiveerde stellings OF
- Vier aparte gedagtes/idees

Die antwoord moet die volgende insluit:

- Kennis en begrip van redes waarom teater as 'n 'kollaboratiewe kunsvorm' beskou kan word
- Toepassing van verwysings op *Sophiatown*

Die volgende is 'n riglyn:

Teater kan as 'n kollaboratiewe kunsvorm beskou word want:

- Teatermakers het saamgewerk om hierdie stukkie teater te skep
- Teater is 'n samesmelting van verskillende kunsvorme, bv. ontwerp, toneelspel, regie, klank, beligting, ens.
- Die rolverdeling werk as 'n ensemble (groep) in repetisie en opvoering
- Alle kunselemente werk saam om 'n stukkie teater te skep

Verwysings na *Sophiatown* kan insluit dat:

- Daar 'n werksessie oor die toneelstuk was ('workshopped')
- Junction Avenue Theatre Company saamgewerk het om die produksie te skep

(4)

3.2 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Sien holisties na.

Ken volpunte toe vir:

- Twee goed gemotiveerde stellings OF
- Vier aparte gedagtes/idees

Die volgende is 'n riglyn:

Die toneelstuk kan 'n geskikte keuse vir 'n skooltoneelfees wees want:

- Die opvoering handel oor die aspirasies van jong mense, bv. Ruth en Princess wat hulle lewenservaringe wil uitbrei
- Dit druk aspirasies en begeerte na 'n beter lewe uit, bv. Mamariti wat 'n entrepreneur word deur 'n sjebeen oop te maak
- Dit leer gehore oor ons pynlike verlede, bv. gedwonge verskuiwings
- Kwessies is relevant en aktueel vir jong mense, bv. bendes, huishoudelike geweld

(4)

3.3 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Sien holisties na.

Ken volpunte toe vir:

- Drie goed gemotiveerde stellings OF

Die antwoord moet die volgende insluit:

- 'n Begrip van die toneelspelvaardighede vereis
- Kennis van die vereistes van 'n oudisieproses

Die volgende is 'n riglyn:

Vaardighede vereis sluit in:

- Toneelspel – goeie speelvaardighede nodig om die verskillende karakters realisties uit te beeld, bv. speel Mingus is 'n leier van die American-bende
- Sterk vokale duidelikheid en hoorbaarheid om die gehoor altyd te betrek
- Ontspanne fisiese teenwoordigheid om op te tree, laat nie toe dat spanning opvoerdoeltreffendheid beïnvloed nie
- Opvoerenergie en fokus is heelyd nodig om met die gehoor by die aksie in te trek
- Veelsydigheid en gemaklike beweging want akteurs beweeg heelyd rond in die verhoogruimte en op die stel, bv. Mingus wat sy 'gesteelde' goedere na Mamariti se huis verskuif
- Sang en dans om die stemming en atmosfeer oor te dra, bv. wanneer Ruth spiritualieë van Yeoville af bring, vier die groep dit deur te sing en dans

(6)

3.4 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Sien holisties na.

Die antwoord moet die volgende insluit:

- 'n Begrip en toepassing van 'n toepaslike speelstyl
- Toepassing en verwysing na die toneel gekies

Die volgende is 'n riglyn:

Styl van toneelspel kan insluit:

- Enige kreatiewe en goed gemotiveerde toneelspelstyl
- Brechtiaans. bv. Jakes praat direk met die gehoor as verteller
- Musikale elemente
- Sang want die karakters begin dikwels tydens belangrike oomblikke van die toneelstuk sing, bv. die finale toneel of die toneelstuk wanneer hulle gedwing word om te verskuif
- Dans is 'n magtige manier om te kommunikeer om die boodskap van die toneelstuk deur dinamiese visuele beeldwerk oor te dra.
- Dans hou die gehoor betrokke want dit word gebruik as 'n variasie van die dialoog en kommunikeer stemming en atmosfeer

Verwysing na die toneel moet die volgende insluit:

- 'n Beskrywing van die toneel
- 'n Aanduiding van die karakters in die toneel
- Duidelikheid oor gebeure wat in die toneel uitgebeeld word

(4)

3.5 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Sien holisties na. Vir volpunte kan kandidate insidente en gehoor reaksies integreer.

Die antwoord kan die volgende insluit:

- 'n Evaluering van hoe die insidente die reaksie van die gehoor ontlok

Die volgende is 'n riglyn:

Insidente kan insluit:

- Mingus vra Jakes om vir hom 'n liefdesbrief te skryf
- Ruth se aankoms in Sophiatown en die verskillende reaksies op haar aankoms
- Mingus se behandeling van Princess en vroue in die algemeen
- Fahfee probeer om Ruth Tsotsitaal te leer
- Die polisiemanne kom drie dae vroeër om die mense met dwang uit hulle huise te verwyder

Gehoorreaksies kan insluit:

- Verleentheid deur 'n voorheen bevoorregte gehoor as gevolg van apartheidsbeleid wat wittes bevoordeel het
- Die plaaslike inwoners lag oor grappe in die omgangstaal omdat hulle daarmee kan identifiseer en elke nuanse kan verstaan, bv. grappe oor die polisiemanne in Tsotsitaal
- Simpatie deur 'n empatiese gehoor wat onthou hoe dit gevoel het om onder dwang uit jou huis verwyder te word
- Mobilisering van 'n gehoor wat ontevrede is met die status quo want mense is honger vir verandering
- Woede oor die gebrek aan verandering ten spyte van eise (8)

3.6 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Sien holisties na.

Ken soos volg punte toe:

- Een punt vir identifisering van ruimte
- Drie punte vir die motivering van die ruimte

Die antwoord moet die volgende insluit:

- Begrip en toepassing van hoe teater ruimte 'n toneelstuk beïnvloed
- Begrip en toepassing van hoe die ruimte die styl van 'n toneelstuk beïnvloed

Die volgende is 'n riglyn:

Opvoerruimte kan insluit:

- Enige ruimte wat gevind is, bv. skoolsaal, klaskamer, tronk, teaterfoyer (4)

3.7 Verwys na die aantekeninge hieronder en BYLAE A om jou nasienwerk te lei.

Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde.

Die antwoord moet die volgende insluit:

- Kennis of die slot van die oorspronklike toneelstuk OF 'n einde wat deur die kandidaat bepaal word in sy/haar produksie.
- 'n Kreatiewe evaluering van regie
- 'n Kreatiewe evaluering van hoe produksie-elemente die gehoor beïnvloed

Die volgende is 'n riglyn:

Regie van die slot van die toneelstuk kan insluit:

- Blok (Plaas) die akteurs op so 'n manier dat die chaos en die wanhoop van die gedwonge verskuiwings oorgedra word
- Die skep van 'n tablo met 'n kollig op elke karakter soos hulle hulle monoloë lewer – dit sal die aandag van die gehoor vestig op die karakter se pyn as gevolg van die gedwonge verskuiwing uit Sophiatown
- Die sing van geskikte liedjies wat sielvol is en die diep hartseer om onder dwang uit hulle huise verskuif te word, sal kommunikeer
- Beligtingseffekte om die somber stemming en atmosfeer te beklemtoon, bv. om die gevolge van die gedwonge verskuiwings uit te lig
- Klankeffekte soos die geraas van smeehamers in die agtergrond – om te wys dat die sloop van huise reeds begin het en dit sal die toneel nog pynliker maak
- Die speel van tradisionele musiek van hierdie diverse gemeenskap wat die nodige stemming en atmosfeer kan verskaf
- Die gebruik van spesifieke toneelspelstyle, bv. Brecht om 'n afstand tussen die gehoor en die akteurs te skep. Dit kan die gehoor aanmoedig om objektief te bly en om die boodskap wat oorgedra word, te bevraagteken

(10)
[40]

VRAAG 4: SIENER IN DIE SUBURBS DEUR PG DU PLESSIS

4.1 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde.

Ken volpunte toe vir:

- Twee goed gemotiveerde stellings OF
- Vier aparte gedagtes/idees

Die antwoord moet die volgende insluit:

- Kennis en begrip van redes waarom teater as 'n 'kollaboratiewe kunsvorm' beskou kan word
- Toepassing of verwysings na *Siener in die Suburbs*

Die volgende is 'n riglyn:

Dit kan as 'n kollaboratiewe kunsvorm beskou word, want:

- Teatermakers het saamgewerk om hierdie stukkie teater te skep
- Teater is 'n samesmelting van verskillende kunsvorms, bv. ontwerp, toneelspel, regie, klank, beligting
- Die rolverdeling werk as 'n ensemble (groep) saam gedurende repetisies en opvoerings
- Alle kunselemente werk saam om 'n stukkie teater te skep

Verwysings na *Siener in die Suburbs* kan insluit dat:

- Realisme vereis dat teatermakers saamwerk om 'n holistiese prentjie te vorm van die lewe deur die gebruik van stel, beligting, klankeffekte, ens. om die illusie of werklikheid te skep

(4)

4.2 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Sien holisties na.

Ken volpunte toe vir:

- Twee goed gemotiveerde stellings OF
- Vier aparte gedagtes/idees

Die volgende is 'n riglyn:

Die toneelstuk kan 'n geskikte keuse vir 'n skooltoneelfees wees want:

- Die opvoering handel oor die aspirasies van jong mense soos wat die karakters hoop en strewe na 'n beter lewe
- Dit voed gehore op deur hulle 'n deeltjie van die lewens van die karakters in die toneelstuk te wys wat moontlik 'n spieëlbeeld is van hulle eie lewens en daardeur die gehoor 'n beter begrip van hulle eie lewens gee
- Kwessies is relevant en aktueel vir jong mense, bv. geweld en geboelie

(4)

4.3 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Sien holisties na.

Ken volpunte toe vir:

- Drie goed gemotiveerde stellings

Die volgende is 'n riglyn:

Die antwoord moet die volgende insluit:

- 'n Begrip van die toneelspelvaardighede benodig

Vaardighede benodig sluit in:

- Toneelspelvaardighede om karakters so realisties en geloofwaardig as moontlik uit te beeld
- Vokale vaardighede om die boodskappe en betekenis van die toneelstuk duidelik oor te dra
- Ontspanne fisiese teenwoordigheid om die duidelikheid van die kommunikasie te versterk
- Opvoerfokus om alle aspekte van die karakter te vergestalt en nie konsentrasie te verloor nie
- Veelsydigheid en gemaklike beweging om die fisiese stand van aksies te skep
- Luistervaardighede om na ander karakters op die verhoog te luister en te reageer om 'n verenigde wêreld te skep wat realisties is
- Emosionele geheue om geloofwaardige emosies uit te beeld
- Kennis van Stanislavski se tegnieke/metodes om karakters realisties uit te beeld

(6)

4.4 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Sien holisties na.

Die antwoord moet die volgende insluit:

- 'n Begrip en toepassing van 'n toepaslike speelstyl
- Toepassing en verwysing na die toneel gekies

Die volgende is 'n riglyn:

Speelstyl kan insluit:

- Die vermoë om 'n karakter realisties te speel/uit te beeld
- Stanislavski se tegnieke/metodes, bv. Gegewe Omstandighede, Emosionele Geheue, Magiese As ('Magic If')

Verwysing na die toneel kan insluit:

- Spesifieke karaktereienskappe (gewoontes m.b.t. gedrag of spraak)
- Die konteks en inligting/gegewe omstandighede/beskrywing van die toneel

(4)

- 4.5 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Sien holisties na.
Vir volpunte moet kandidate insidente en gehoorreaksie integreer.

Die antwoord moet die volgende insluit:

- 'n Evaluering van hoe die insidente in die toneelstuk

Die volgende is 'n riglyn:

Insidente kan insluit:

- Giel en Jakes boelie en forseer Tjokkie om te 'sien'
- Ma verduidelik hoe sy dit oorweeg het om die baba te aborteer deur 'n naald in haar baarmoeder in te steek
- Tjokkie wat selfmoord pleeg deur die motor op homself te laat sak

Gehoorreaksies kan insluit:

- Verleentheid deur 'n voorheen bevoorregte gehoor wat skuldig kan voel oor hulle ryk is
- Die gehoor lag vir die sleng want hulle kan dalk met die karakters in die toneelstuk identifiseer
- Simpatie deur 'n empatiese gehoor wat aansluiting kan vind met die realistiese uitbeelding van karakter en situasie, bv. Ma wat dit oorweeg het om die baba te aborteer
- Woede oor die greep van armoede en geweld en die kwessies van huishoudelike misbruik en die skadelike invloed van om geboelie te word
- Afgryse oor die selfdood aan die einde van die toneelstuk

(8)

- 4.6 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Sien holisties na.

Ken soos volg punte toe:

- Een punt vir identifisering van die ruimte
- Drie punte vir die motivering van die ruimte

Die antwoord behoort die volgende in te sluit:

- 'n Begrip en toepassing van hoe 'n teaterruimte 'n toneelstuk beïnvloed
- 'n Begrip en toepassing van hoe die ruimte die styl of die toneelstuk beïnvloed

Die volgende is 'n riglyn:

Kreatiewe ruimte kan insluit:

- Enige ruimte wat gevind is, bv. skoolsaal, klaskamer, tronk, teaterfoyer

(4)

4.7 Verwys na die aantekeninge hieronder en BYLAE A om jou nasienwerk te lei.

Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Sien holisties na.

Die antwoord kan die volgende insluit:

- Kennis van die slot van die oorspronklike toneelstuk of 'n einde wat deur die kandidaat bepaal word in sy/haar produksie.
- 'n Kreatiewe evaluering van regie
- 'n Kreatiewe evaluering van hoe produksie-elemente die gehoor beïnvloed

Die volgende is 'n riglyn:

Regie van die slot van die toneelstuk kan insluit:

- Spesiale beligting om die dramatiese impak van Tjokkie wat selfmoord pleeg deur die motor op homself te laat sak, te versterk
- Konseptualisering van die stel en die plasing van die motorgarage om die aksie vir die gehoor op die voorgrond te plaas en maksimum impak te verseker
- Klankeffekte om 'n tragiese en somber stemming en atmosfeer te skep

(10)
[40]

TOTAAL AFDELING B: 40

VRAAG 5: NOTHING BUT THE TRUTH DEUR JOHN KANI

- 5.1
- **Sinopsis:** 'n Opsomming van die gebeure in die toneelstuk (1)
  - **Rolverdeling:** Die lys van akteurs in die toneelstuk (1)
  - **Teks:** Die geskrewe weergawe van die toneelstuk (1)
  - **Regisseur:** Die persoon wat verantwoordelik is vir die oorhoofse kreatiewe visie van die toneelstuk (1)

- 5.2 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Sien holisities na.

Ken volpunte toe vir:

- Drie goed gemotiveerde stellings OF
- Ses aparte gedagtes/idees

Die antwoord kan die volgende insluit:

- 'n Beskrywing van die karakters se krisis
- 'n Motivering waarom dit 'n krisis skeep

Die volgende is 'n riglyn:

Die Makhaya-familie kan as 'n 'familie in krisis' beskryf word want Siphos:

- Treur oor die dood van sy broer, Themba
- Is kwaad vir sy broer omdat hy nie die geleentheid gekry het om sy bitterheid oor Themba se verhouding met sy vrou (Siphos se) vrou te lug nie
- Weerhou die waarheid oor Themba se verhouding met Sindiswa van Thando en Mandisa
- Verstaan nie Mandisa se Westerse gewoontes nie, bv. hy verwag sy broer se liggaam; in plaas daarvan kom Mandisa met sy as
- Het nie geregtigheid vir sy seun se dood gekry nie
- Word oor die hoof gesien vir die Hoofbibliotekaris-pos
- Is 'n enkel ouer wie se vrou 'n verhouding met sy broer gehad het

Thando:

- Bevraagteken en is bekommerd oor Siphos se ontsteltenis
- Mis haar moeder en bevraagteken waarom Sindiswa weggegaan het
- Werk by die WVK en word diep geraak deur die wreedheid van die WVK-gevalle
- Is 'n onderwyser wat graag sou wou wegbreek en saam met Mandisa Londen toe gaan, maar sy is geskeur deur haar pligsgetroue liefde vir haar vader
- Verwelkom Mandisa in die huis maar is bekommerd dat Mandisa se Westerse kultuur nie die Afrika-tradisies respekteer nie

Mandisa:

- Bring Themba se as wat Siphos skok want hy het 'n liggaam in 'n kis verwag
- Sê wat sy dink wat deur Siphos, wat 'n tradisionele wêreldbeskouing het, as ongeskik en arrogant beskou word
- Probeer om Thando weg te vat van haar vader af om meer moderne elemente van die samelewing te ervaar
- Daag Siphos uit oor haar vader se aktivisme omdat haar pa 'n held in haar oë is

(6)

5.3 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Sien holisties na.

Ken volpunte toe vir:

- Drie goed gemotiveerde stellings OF
- Ses aparte gedagtes/idees

Die antwoord kan die volgende insluit:

- 'n Analise en toepassing van Realisme as 'n genre
- Verwysing na kostuums en onderwerpmateriaal

Die volgende is 'n riglyn:

Kostuums:

- Weerspieël karakter se status, ouderdom en ekonomiese status
- Is realisties vir die tydperk, bv. jaar 2000

Onderwerpmateriaal:

- Weerspieël die sosiopolitieke konteks van die tydperk
- Handel oor die WVK
- Weerspieël ware lewenskewessies waarby die gehoor kan aansluit

(6)

5.4 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde.

Kandidate moet fokus op 'n geïntegreerde analise van hoe Realisme in die teater na 'n 'ware en opregte' opvoering op die verhoog oorgedra word.

Die antwoord moet die volgende insluit:

- 'n Analise, toepassing en evaluering van die doel en effek van Stanislavski se Stelsel/Metodes/Tegnieke

- **Aksie**

Elke aksie moet 'n doel en motivering agter dit hê.

- **Magiese as**

Die akteur moet leef asof hy/sy die karakter is en vokaal en fisies reaksies sal realisties wees.

'Acting is believing'

- **Gegewe omstandighede**

Al die besonderhede wat die toneel beïnvloed, bv. Wanneer, hoe, hoekom, waar en wie

- **Die verbeelding**

Gebruik jou verbeelding om 'n geloofwaardige karakter te skep; wie is my karakter, hoe oud is my karakter, hoe lyk my karakter, wat doen my karakter, waar doen my karakter dit.

- **Aandagkring**

Dink aan 'n klip wat in die water gegooi word, die rimpel-effek wat na buite uitgolf van die middel af. Jy moet jou aandag van die kleinste 'kring' af fokus, en stadig jou fokus uitbrei om die kring wat groter word, in te sluit.

- **Eenhede en doelwitte**

Die verhoogstuk kan in tonele opgebreek word, maar ook in kleiner handelingseenhede, of beheerbare brokkies teks, wat deur hul eie doelwit gedefinieer word. Dis nuttig om hierdie doelwitte deur middel van 'n werkwoord te definieer.

- **Die oorkoepelende doelwit en die goue lyn van handeling**
Die oorkoepelende doelwit is die belangrikste, algehele doelwit van 'n toneelteks. Dit is wat die protagonis teen die einde van die toneelteks sou wou bereik.. Hierdie sekondêre doelwitte bou saam op na dit wat jy teen die einde van die verhoogstuk wil bereik. Die herhalende ketting van kleiner doelwitte wat na die belangrikste, algehele doelwit opbou, word die goue lyn van handeling genoem.
  - **Emotionele geheue**
Die akteur kan van persoonlike ervarings gebruik maak om in te skakel met die emotionele realiteit van die optrede.
  - **Tempo-ritme in beweging**
Aksie het beweging, tempo en 'n spesifieke ritme. Die verskille in tempo en ritme word bepaal deur die verskillende karakters se doelwitte, energie, begeertes en emosies.
  - **Die metode van fisiese handeling**
  - Fisiese aksie word vasgestel deur die doelwitte en die goue lyn van handeling te identifiseer en fisies die teks in te leef en te interpreteer.
- Kandidate mag ook gebruik maak van ander terminologie om die metodes/tegnieke te verduidelik, bv. Fisiese partituur ('score') van aksies, doelwitte en superdoelwitte ('Beat Work') en vokale uitdrukking.

Kandidate moet na voorbeelde of oomblikke in die toneelstuk verwys om hulle antwoorde te motiveer. (8)

5.5 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Sien holisties na.

Kandidate moet vir of teen die geskiktheid van die stel wees.

Ken volpunte toe vir:

- Drie goed gemotiveerde stellings

Die antwoord kan die volgende insluit:

- 'n Evaluering van die doeltreffendheid van opvoerruimte en stel
- 'n Evaluering waarom dit die geskikste vir die toneelstuk is

Die volgende is 'n riglyn:

Opvoerruimte:

- Verskaf 'n toepaslike omgewing/konteks vir die aksie
- Weerspieël die tydperk en agtergrond van die toneelstuk
- Skep areas waar akteurs kan rondbeweeg, soos in 'n HOP-huis wat nie ruim is nie

Die stel is geskik want:

- Dit is realisties en beeld die tipe huis uit waarin die Makhaya-familie sou leef
- Dit bevat 'n kralegordyn wat voorstel dat die slaapkamers apart van die ander dele van die huis is, dit gee die huis 'n tradisionele gevoel
- Daar is aandag aan detail, bv. boeke in die boekrak, familiefoto's, vaas wat Themba se as bevat (6)

5.6 Verwys na die aantekeninge hieronder en BYLAE A om jou nasienwerk te lei.

Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Ken punte toe vir 'n goed geïntegreerde, kreatiewe antwoord op die vraag, wat na die titel, *Nothing But The Truth* verwys.

Die antwoord moet insluit:

- 'n Evaluering van die vraag se elemente (karakters en gebeure) en 'n kreatiewe benadering tot die antwoord

Die volgende is 'n riglyn:

Die titel is doeltreffend want:

- Die toneelstuk is geplaas in die genre van Realisme in die teater en handel oor die waarheid van die lewe
- Die intrige onthul die waarheid wat voorheen 'n geheim was
- Daar is verwysing na die Waarheid-en-Versoeningskommissie wat 'n belangrike kontekstuele en tematiese rol in die toneelstuk speel
- Verskillende gevalle van die WVK word na verwys as deel van die konteks
- Die ontwikkeling van die intrige is 'n reeks onthullings van die waarheid wat lei tot die finale klimaks van die toneelstuk en die oplossing daarvan. Voorbeelde sluit in:
  - Themba se verbanning: Die ware rede waarom Themba landuit is, is moontlik nie omdat hy 'n politiese 'struggle hero' was nie, maar agv die feit dat hy en Siphos vrou, Sindiswa, 'n buite egtelike verhouding gehad het. Hy het moontlik die land verlaat omdat hy uitgevang was.
  - Luvuyo se dood: Siphos wil hê die polisie moet Luvuyo se moordenaar vang en geregtigheid moet geskied
  - Siphos se verlore geleentheid: Siphos ontbloot die waarheid deur die verhaal van sy verlede te vertel en hoe hy ontnem was van leergeleentheid.
- Die toneelstuk weerspieël die WVK-proses want dit verwag ook dat die waarheid onthul moet word
- Dit verwys na die eed wat in 'n geregshof geneem word waar jy sweer om die waarheid, die hele waarheid en niks anders as die waarheid te praat nie.

(10)
[40]

VRAAG 6: GROUNDSWELL DEUR IAN BRUCE

- 6.1
- **Sinopsis:** 'n Opsomming van die gebeure in die toneelstuk (1)
  - **Rolverdeling:** Die lys van akteurs in die toneelstuk (1)
  - **Teks:** Die geskrewe weergawe van die toneelstuk (1)
  - **Regisseur:** Die persoon wat verantwoordelik is vir die oorhoofse kreatiewe visie van die toneelstuk (1)

- 6.2 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde.

Ken volpunte toe vir:

- Drie goed gemotiveerde stellings

Die antwoord moet die volgende insluit:

- 'n Beskrywing van die magstryd tussen die drie mans
- 'n Motivering waarom hulle in 'n magstryd gewikkel is

Die volgende is 'n riglyn:

Die drie mans is in 'n magstryd want:

- Hulle is vasgevang in 'n situasie wat hopeloos is en spanning en konflik tussen die karakters veroorsaak
- Die enigste hoop wat Johan en Thami het om hulle drome te vervul lê by Smith en hy het hulle in die steek gelaat
- Johan is ambisieus om geld te maak in 'n skema saam met Thami maar hulle is afhanklik van Smith vir die fondse om die konsessie te koop
- Hulle desperaatheid lei tot dramatiese konflik wat eindig waar Johan 'n mes uitpluk en Smith dreig
- Smith het die mag want hy het die geld vs. Johan en Thami wat nie het nie
- Johan het die mag want hy het 'n mes en is fisies sterker as die ander twee mans
- Thami is 'n slagoffer van beide Johan en Smith se manipulasie en word onderwerp aan die mag wat Johan en Smith oor hom het
- Die intrige word aangedryf deur hierdie magstryd tussen die drie mans wat verskillende doelwitte, ambisies en begeertes het en mekaar wil gebruik om hierdie dinge te bereik (6)

- 6.3 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde.

Ken volpunte toe vir:

- Drie goed gemotiveerde stellings

Die antwoord kan die volgende insluit:

- 'n Analise en toepassing van Realisme in die teater
- Verwysing na kostuums en onderwerpmateriaal

Die volgende is 'n riglyn:

Kostuums:

- Weerspieël karakter, status, ouderdom en ekonomiese status
- Is ontwerp in die styl van Realisme in die teater

Onderwerpmateriaal:

- Weerspieël die sosiopolitieke konteks van die tydperk
- Handel oor die veranderende wêreld ná apartheid in Suid-Afrika
- Weerspieël ware kwessies waarby die gehoor aansluiting kan vind (6)

6.4 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Kandidate moet fokus op 'n geïntegreerde analise van hoe Realisme in die teater na 'n 'ware en opregte' opvoering op die verhoog oorgedra word.

Die antwoord moet die volgende insluit:

- 'n Analise, toepassing en evaluering van die doel en effek van Stanislavski se Stelsel/Metodes/Tegnieke
- **Aksie**
Elke aksie moet 'n doel en motivering agter dit hê.
- **Magiese as**
Die akteur moet leef asof hy/sy die karakter is en vokaal en fisies reaksies sal realisties wees.
'Acting is believing'
- **Gegewe omstandighede**
Al die besonderhede wat die toneel beïnvloed, bv. Wanneer, hoe, hoekom, waar en wie
- **Die verbeelding**
Gebruik jou verbeelding om 'n geloofwaardige karakter te skep; wie is my karakter, hoe oud is my karakter, hoe lyk my karakter, wat doen my karakter, waar doen my karakter dit.
- **Aandagkringe**
Dink aan 'n klippie wat in die water gegooi word, die rimpeleffek wat na buite uitgolf van die middel af. Jy moet jou aandag van die kleinste 'kring' af fokus, en stadig jou fokus uitbrei om die kringe wat groter word, in te sluit.
- **Eenhede en doelwitte**
Die verhoogstuk kan in tonele opgebreek word, maar ook in kleiner handelingseenhede, of beheerbare brokkies teks, wat deur hul eie doelwit gedefinieer word. Dis nuttig om hierdie doelwitte deur middel van 'n werkwoord te definieer.
- **Die oorkoepelende doelwit en die goue lyn van handeling**
Die oorkoepelende doelwit is die belangrikste, algehele doelwit van 'n toneeltekst. Dit is wat die protagonis teen die einde van die toneeltekst sou wou bereik. Hierdie sekondêre doelwitte bou saam op na dit wat jy teen die einde van die verhoogstuk wil bereik. Die herhalende ketting van kleiner doelwitte wat na die belangrikste, algehele doelwit opbou, word die goue lyn van handeling genoem.
- **Emotionele geheue**
Die akteur kan van persoonlike ervarings gebruik maak om in te skakel met die emotionele realiteit van die optrede.
- **Tempo-ritme in beweging**
Aksie het beweging, tempo en 'n spesifieke ritme. Die verskille in tempo en ritme word bepaal deur die verskillende karakters se doelwitte, energie, begeertes en emosies.
- **Die metode van fisiese handeling**
- Fisiese aksie word vasgestel deur die doelwitte en die goue lyn van handeling te identifiseer en fisies die teks in te leef en te interpreteer.
Kandidate mag ook gebruik maak van ander terminologie om die metodes/tegnieke te verduidelik, bv. Fisiese partituur ('score') van aksies
Doelwitte en superdoelwitte ('Beat Work'), vokale uitdrukking.
Kandidate moet na voorbeelde of oomblikke in die toneelstuk verwys om hulle antwoorde te motiveer.

(8)

6.5 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Sien holisties na. Kandidate moet vir of teen die geskiktheid van die stel wees.

Ken volpunte toe vir:

- Drie goed gemotiveerde stellings

Die antwoord moet die volgende insluit:

- 'n Evaluering van die doeltreffendheid van opvoerruimte en stel
- 'n Evaluering waarom dit die geskikste vir die toneelstuk is

Die volgende is 'n riglyn:

Opvoerruimte:

- Verskaf 'n toepaslike omgewing/konteks vir die aksie
- Weerspieël die tydperk en agtergrond van die toneelstuk
- Skep areas waar akteurs kan rondbeweeg

Die stel is geskik want:

- Dit is realisties en beeld Garnet Lodge aan die Weskus uit, wat die verhoogomgewing is wat die dramaturg vereis
- Dit bevat al die detail van die dekorstel en rekwisiete benodig vir die lodge waaronder 'n zebravelmat wat die ruimte 'n Afrika-gevoel gee want hierdie toneelstuk speel in Suid-Afrika af
- Daar is ook 'n uitstalling van visvanggerei op die mure, wat 'n plek langs die see/kus aandui want hierdie toneelstuk speel aan die Weskus by die see af
- Regte kandelaarligte brand om die illusie van werklikheid van die beligtingseffekte in die gastehuis versterk

(6)

6.6 Verwys na die aantekeninge hieronder en BYLAE A om jou nasienwerk te lei.

Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Ken punte toe vir 'n goed geïntegreerde, kreatiewe antwoord op die vraag, wat na die titel, *Groundswell* verwys.

Die antwoord moet insluit:

- 'n Evaluering van die vraag se elemente (karakters en gebeure) en 'n kreatiewe benadering tot die antwoord

Die volgende is 'n riglyn:

Die titel is doeltreffend want:

- Die onderwerpmateriaal van die toneelstuk draai rondom 'n fisiese en metaforiese opwelling, karakters word bedreig deur 'n apartheids-geskiedenis wat hulle huidige drome en lewens kan verswelg en verdrink
- Hierdie opwelling is beide persoonlik en polities
- Elke karakter ervaar 'n innerlike opwelling
- Die land is in dieselfde verwarring soos dit na die nuwe Suid-Afrika beweeg
- Fisies is daar verwysing na die diep see aan die Weskus, 'n potensiële bron van inkomste vir die karakters in hulle diamantmynonderneming

(10)
[40]

VRAAG 7: MIS DEUR REZA DE WET

- 7.1
- **Sinopsis:** 'n Opsomming van die gebeure in die toneelstuk (1)
  - **Rolverdeling:** Die lys van akteurs in die toneelstuk (1)
  - **Teks:** Die geskrewe weergawe van die toneelstuk (1)
  - **Regisseur:** Die persoon wat verantwoordelik is vir die oorhoofse kreatiewe visie van die toneelstuk (1)

7.2 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde.

Ken volpunte toe vir:

- Twee tot drie goed gemotiveerde stellings

Die antwoord moet die volgende insluit:

- 'n Beskrywing van die gesin as wanfunksioneel en of funksioneel
- 'n Motivering waarom hulle wanfunksioneel is en of funksioneel

Die volgende is 'n riglyn:

Die gesin kan as wanfunksioneel beskryf word want:

- Gabriel woon in die solder, verskyn nooit nie maar stuur 'n slopemmer af na die kombuis om deur die vroue skoongemaak te word
- Daar is 'n magstryd tussen Miem en Gertie want albei is tot Konstabel aangetrokke
- Meisie word feitlik as gyselaar in die huis aangehou en word nooit toegelaat om soos 'n normale jong mens te lewe nie
- Die vroue word geforseer om lang ure te werk om in hulle behoeftes te voorsien as gevolg van die vader se afwesigheid en onvermoë
- Die gesin is konserwatief, paranoïes en nougeset en dit beperk en beïnvloed hulle interaksies met mekaar en met die buitewêreld, bv. Meisie word soos 'n kind behandel
- Die vroue val oor hulle voete vir 'n vreemdeling wat die huis binnekom en dit maak hulle interaksies met mekaar wanfunksioneel (6)

7.3 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde.

Ken volpunte toe vir:

- Drie goed gemotiveerde stellings OF
- Ses aparte gedagtes/idees

Die antwoord moet die volgende insluit:

- 'n Analise en toepassing van Realisme as 'n genre
- Verwysing na kostuums en onderwerpmateriaal

Die volgende is 'n riglyn:

Kostuums:

- Weerspieël karakter, status, ouderdom en ekonomiese status
- Is ontwerp in die styl van Realisme in die teater

Onderwerp materiaal:

- Weerspieël die sosiopolitieke konteks van die tydperk
- Handel oor die veranderende wêreld ná apartheid Suid-Afrika
- Weerspieël ware kwessies waarby die gehoor aansluiting kan vind (6)

7.4 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Kandidate moet fokus op 'n geïntegreerde analise van hoe Realisme in die teater na 'n 'ware en opregte' opvoering op die verhoog oorgedra word.

Die antwoord moet die volgende insluit:

- 'n Analise, toepassing en evaluering van die doel en effek van Stanislavski se Stelsel/Metodes/Tegnieke
  - **Aksie**
Elke aksie moet 'n doel en motivering agter dit hê.
  - **Magiese as**
Die akteur moet leef asof hy/sy die karakter is en vokaal en fisies reaksies sal realisties wees.
'Acting is believing'
  - **Gegewe omstandighede**
Al die besonderhede wat die toneel beïnvloed, bv. Wanneer, hoe, hoekom, waar en wie
  - **Die verbeelding**
Gebruik jou verbeelding om 'n geloofwaardige karakter te skep; wie is my karakter, hoe oud is my karakter, hoe lyk my karakter, wat doen my karakter, waar doen my karakter dit.
  - **Aandagkringe**
Dink aan 'n klippe wat in die water gegooi word, die rimpeleffek wat na buite uitgolf van die middel af. Jy moet jou aandag van die kleinste 'kring' af fokus, en stadig jou fokus uitbrei om die kringe wat groter word, in te sluit.
  - **Eenhede en doelwitte**
Die verhoogstuk kan in tonele opgebreek word, maar ook in kleiner handelingseenhede, of beheerbare brokkies teks, wat deur hul eie doelwit gedefinieer word. Dis nuttig om hierdie doelwitte deur middel van 'n werkwoord te definieer.
  - **Die oorkoepelende doelwit en die goue lyn van handeling**
Die oorkoepelende doelwit is die belangrikste, algehele doelwit van 'n toneeltekst. Dit is wat die protagonis teen die einde van die toneeltekst sou wou bereik.. Hierdie sekondêre doelwitte bou saam op na dit wat jy teen die einde van die verhoogstuk wil bereik. Die herhalende ketting van kleiner doelwitte wat na die belangrikste, algehele doelwit opbou, word die goue lyn van handeling genoem.
  - **Emotionele geheue**
Die akteur kan van persoonlike ervarings gebruik maak om in te skakel met die emotionele realiteit van die optrede.
  - **Tempo-ritme in beweging**
Aksie het beweging, tempo en 'n spesifieke ritme. Die verskille in tempo en ritme word bepaal deur die verskillende karakters se doelwitte, energie, begeertes en emosies.
  - **Die metode van fisiese handeling**
  - Fisiese aksie word vasgestel deur die doelwitte en die goue lyn van handeling te identifiseer en fisies die teks in te leef en te interpreteer.
Kandidate mag ook gebruik maak van ander terminologie om die metodes/tegnieke te verduidelik, bv. Fisiese partituur ('score') van aksies doelwitte en superdoelwitte ('Beat Work'), vokale uitdrukking.
- Kandidate moet na voorbeelde of oomblikke in die toneelstuk verwys om hulle antwoorde te motiveer.

(8)

7.5 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Sien holisties na. Kandidate moet vir of teen die geskiktheid van die stel wees.

Ken volpunte toe vir:

- Drie goed gemotiveerde stellings

Die antwoord moet die volgende insluit:

- 'n Evaluering van die doeltreffendheid van opvoerruimte en stel
- 'n Evaluering waarom dit die geskikste vir die toneelstuk is

Die volgende is 'n riglyn:

Opvoerruimte:

- Verskaf 'n toepaslike omgewing/konteks vir die aksie
- Weerspieël die tydperk en agtergrond van die toneelstuk
- Skep areas waar akteurs kan rondbeweeg

Die stel is geskik want:

- Dit beeld 'n tipiese huis uit van 'n gesin tydens die Groot Depressie
- Daar is geen mat op die vloer nie wat 'n koue en kaal omgewing aandui
- 'n Goiingsak word as 'n tafeldoek gebruik en as 'n funksionele rekwisiet omdat die gesin dit maak om te verkoop. Hulle is te arm om ander kledingstof/materiaal vir hulle huis te koop, so hulle gebruik wat hulle het
- Die verhoog is verlig met 'n enkele paraffienlamp en 'n enkele oorhoofse gloeilamp wat hulle eenvoudige lewe aandui
- Die bank en tafels is kaal en eenvoudig want hulle het min materiële besittings

(6)

7.6 Verwys na die aantekeninge hieronder en BYLAE A om jou nasienwerk te lei.

Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Ken punte toe vir 'n goed geïntegreerde, kreatiewe antwoord op die vraag, wat na die titel, *Mis* verwys.

Die antwoord moet insluit:

'n Evaluering van die vraag se elemente (temas en interpretasie van 'mis') en 'n kreatiewe benadering tot die antwoord

Die volgende is 'n riglyn:

Die titel is doeltreffend want:

Afrikaans = 'Mis':

- Bemesting (die 'mis' wat Miem en Meisie in sakke pak om te verkoop)
- 'Mis' as menslike ontlasting (die aksies en gesprekke rondom die slopemmer)
- Indirekte verwysings na Rooms-Katolieke 'Mis' (al die vroue in die drama bieg teenoor Konstabel soos teenoor 'n priester)
- Die vroue kyk die waarheid 'mis'
- Meisies word uit die dorp ver'mis'
- Die feit dat die vroue hul 'mis'gis
- Al die karakters 'mis' iets
- Die 'Mis'tigheid buitekant
- Die 'Mis' voor die vroue se oë

English = 'Missing':

- Girls have gone 'missing'
- The characters are all 'missing' something: Miem 'misses' Gabriel, Gertie 'misses' her youth and sexual liberation and Meisie 'misses' her freedom
- The truth is 'missing' from the house
- We are aware of the absence of Gabriel - he is 'missing'
- Joy, love and warmth are 'missing' in the house

Die volgende temas kan ingesluit word:

- Onderdrukking
- Transformasie
- Calvinisme

(10)
[40]

TOTAAL AFDELING C: 40

AFDELING D: TEATERGESKIEDENIS, PRAKTIESE BEGRIPPE, INHOUD EN VAARDIGHEDE**VRAAG 8**

8.1 Nasieners aanvaar ander relevante antwoorde. Sien holisties na.

Ken volpunte toe vir:

- Vier aparte gedagtes/idees

Die volgende is 'n riglyn:

Antwoorde moet die volgende aandui:

- 'n Begrip van die toepaslikheid en vereistes van die praktiese eksamen
- 'n Begrip van toepaslike Dramatiese Items vir die tema

Die volgende idees kan in aanmerking geneem word:

- Kies 'n verskeidenheid van Dramatiese Items wat ook m.b.t. styl verskil
- Maak seker teks is gepubliseer en van goeie gehalte
- Maak seker dat die lengte van Dramatiese Items toepaslik is vir die opvoering
- Vind Dramatiese Items wat vir individue en groepe werk
- Kies Dramatiese Items waar die konteks verstaan word

(4)

8.2 Nasieners aanvaar ander relevante antwoorde.

Antwoord moet die volgende insluit:

- 'n Begrip van die vereistes van 'n repetisieproses
- 'n Begrip van die voordele van 'n repetisieproses

Die volgende is 'n riglyn:

Gereelde repetisies help met:

- Ontwikkeling van die gehalte van die werk
- Dissipline
- Begrip van stukke
- Ontwikkel karakterisering
- 'n Tydraamwerk vir opvoering
- Ontwikkel opvoeringkrag, stamina en selfvertroue

(2)

8.3 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde.

Ken volpunte toe vir:

- Twee goed gemotiveerde stellings

Antwoorde moet 'n begrip van die volgende toon:

- 'n Analise van die uitdagings om in 'n groep saam te werk

Die volgende is 'n riglyn:

Uitdagings kan insluit:

- Party lede van die groep respekteer dalk nie elke persoon se verskillende rolle, funksies en verantwoordelikhede nie wat verwarring en spanning kan veroorsaak.

- Party lede van die groep is dalk minder toegewyd aan die proses as ander wat die groep se moraal kan beïnvloed
  - Afwesigheid van lede kan die proses in die wiele ry wat die gehalte of vooruitgang van repetisies kan beïnvloed
  - Konflikterende idees in die groep, kan lei tot onkreatiewe spanning as lede nie goed kommunikeer nie
  - Party individue wil dalk die proses domineer wat kan veroorsaak dat minder uitgesproke individue se idees nie ingesluit word nie
- (4)

8.4 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Sien holisties na.

Kandidate mag 'n antwoord verskaf wat fokus op die spesifieke dag van die optrede OF op die proses wat lei tot die optrede/finaal dag.

Die volgende is 'n riglyn:

Voorstelle kan insluit:

- Wees betyds
  - Gebruik duidelike kleure vir maklike identifisering van elke groepslid
  - Dra die korrekte kleredrag
  - Maak seker dat rekwisiete en stel georganiseer is
  - Rus goed die vorige nag
  - Doen wesentliche opwarming voor die opvoering
  - Gaan vinnig deur jou optrede saam jou groep voor die finale opvoeringseksamen
  - Bied 'n program van al Dramatiese Items in die volgorde van die eksamen in harde kopie aan
- (6)

8.5 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Sien holisties na.

Kandidate moet kennis, evaluering en kreatiewe toepassing van die volgende toon:

- Die beginsels van Jerzy Grotowski
- Die invloed wat hierdie teorie van opvoering op praktiese werk het
- 'n Analise van teorie op die opvoering toegepas

Die volgende is 'n riglyn:

Jerzy Grotowski se invloed kan insluit:

- Arm/Gestroopte Teaterbeginsels, die Heilige Akteur, Via Negativa, die akteur as instrument, ens. wat fisiese werk beïnvloed
  - Die gebruik van 'n leë verhoog en minimale rekwisiete om te verseker die fokus is op die geloofwaardigheid/geestelike aard van die opvoering
  - Die veelvoudige gebruik van 'n rekwisiet, bv. 'n stuk swart lap wat as 'n tafeldoek en sjaal gebruik kan word
  - Die gebruik van swart neutrale kleredrag
  - Akteurs skep eie klankeffekte, bv. die klank van 'n polisiesirene
- (8)

8.6 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Sien holisties na.

Die antwoord moet die volgende insluit:

- 'n Keuse van een vorm van vermaaklikheid
- 'n Lys vaardighede en tegnieke
- Kennis van die vaardighede gebruik in multimedia om 'n effektiewe produk te skep

Die volgende is 'n riglyn:

Vokale Vaardighede en Tegnieke

- Korrekte asemhalingstegnieke – interkostale asemhaling, artikulasie, projeksie, resonansie, ens.

Fisiese

- Liggaamsbewustheid, skep betekenis deur die gebruik van gebare en die kreatiewe gebruik van die liggaam

Karakterisering

- Vokale en fisiese transformasie, bv. die gebruik van aksente, styl, ritme, toon om 'n spesifieke karakter uit 'n spesifieke land of streek te skep

Visueel

- Gebruik van beligting om effekte, stemming en atmosfeer te skep
- Gebruik van stelle om geografiese ligging aan te dui
- Gebruik van grimering en kostuums om karakter, sosiale stand, ens. aan te dui

Ouditief

- Gebruik van klank om effekte, stemming en atmosfeer te skep
- Gebruik van musiek om toon en betekenis te skep

(8)

8.7 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Sien holisties na.

Die antwoord moet die volgende insluit:

- 'n Begrip en noem van dramaproduksies, soos straatteater, verhoogproduksie, TV-dramareeks
- Voorbeelde van uitdagings en 'n bespreking van hoe dit maklike toegang tot drama- en teaterproduksies voorkom
- Voorbeelde en 'n bespreking van hoe verskillende tegnologiemodusse makliker toegang tot drama- en teaterproduksies bied

Die volgende is 'n riglyn:

Uitdaging:

- Armer gemeenskappe het dalk nie die geld om kaartjies te koop om teater toe te gaan om lewendige dramaproduksies te kyk nie

Tegnologiese innoovering:

- Leerders kan na YouTube-video's van opgeneemde dramaproduksies of kort video-uittreksels van dieselfde produksie kyk

Uitdaging:

- Die gebrek aan multimedia-leer-en-onderrig-ondersteuningsmateriaal ('LTSM') by die skool

Tegnologiese innoovering:

- Selfone kan gebruik word om toegang tot die internet te kry om relevante inhoudsmateriaal af te laai

(8)
[40]

OF

VRAAG 9

9.1 Nasieners aanvaar ander relevante antwoorde.

Die antwoord moet die volgende insluit:

- 'n Lys van ten minste vier faktore
- Kennis van die basiese vereistes vir die skep van 'n tegniese teaterprogram

Die volgende is 'n riglyn:

Stelontwerp:

- Jou onderwyser het goeie kennis, opleiding en ervaring hê van hoe om vir die verhoog en teater te ontwerp
- Betroubare inhoudsmateriaal moet beskikbaar wees vir jou om uit te leer
- 'n Geskikte gepubliseerde Dramatiese Item moet beskikbaar wees om van te kies, bv. gedig, toneelstuk, prosa
- 'n Toepaslike ruimte moet beskikbaar wees vir die opstel en plasing van die stel
- Stelitems, soos stoele, deure, venster moet beskikbaar wees
- Maak seker die beskikbare ruimte en die stelitems pas by die inhoud/tema/subteks van Dramatiese Item wat gekies is
- Jou onderwyser moet kennis, opleiding en ervaring hê oor 'n stelontwerper-notaboek om jou te leer hoe om jou eie notaboek te hou

OF

Verhoogbestuur:

- Jou onderwyser moet goeie kennis, opleiding en ervaring hê van verhoogbestuur
- Betroubare inhoudsmateriaal moet beskikbaar wees vir jou om vanuit te leer
- 'n Geskikte gepubliseerde dramatiese item moet beskikbaar wees om van te kies, bv. gedig, toneelstuk, prosa
- 'n Toepaslike ruimte moet beskikbaar wees vir die opstel en plasing van die stelstukke
- Jou onderwyser moet jou kan leer hoe om 'n grondplan te teken
- Jou onderwyser moet jou leer hoe om 'n rekwisietelys te maak
- Jou onderwyser moet kennis, opleiding en ervaring hê oor 'n verhoogbestuur-souffleurboek om jou te leer hoe om 'n souffleursboek ('prompt book') te hou

OF

Film:

- Jou onderwyser moet goeie kennis, opleiding en ervaring hê van hoe om kort films te maak
- Betroubare inhoudsmateriaal moet beskikbaar wees vir jou om uit te leer
- 'n Geskikte gepubliseerde Dramatiese Item moet beskikbaar wees om van te kies, bv. gedig, toneelstuk, prosa

- 'n Toepaslike ruimte moet beskikbaar wees vir plasing van die skiet van die film (4)
- 'n Opnametoestel, soos 'n selfoon of klein digitale kamera moet beskikbaar wees
- Sagteware vir die redigering van jou kort film moet beskikbaar wees
- Jou onderwyser moet kennis, opleiding en ervaring hê oor 'n filmmaaknotaboek om jou te leer hoe om 'n notaboek te hou

OF

Regie:

- Jou onderwyser moet goeie kennis hê van hoe om vir teater te regissee
- Betroubare inhoudsmateriaal moet beskikbaar wees vir jou om uit te leer
- 'n Geskikte gepubliseerde Dramatiese Item moet beskikbaar wees om van te kies, bv. gedig, toneelstuk, prosa
- Jou onderwyser moet jou leer hoe om 'n geskikte regisseurskonsep te skep
- Jou onderwyser moet jou kan leer hoe om die gegewe omstandighede identifiseer en navors

Jou onderwyser moet goeie kennis, opleiding en ervaring hê oor 'n regisseursnotaboek om jou te leer om jou eie notaboek te hou

9.2 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde

Antwoorde moet insluit:

- 'n Kennis en begrip van die voordele van die repetisieproses
- 'n Verwysing na óf stelontwerp of verhoogbestuur of films maak of regievaardigheid en kreatiewe insig

Die volgende is 'n riglyn:

Gereelde repetisies help met die:

- Ontwikkeling van die gehalte van die werk
- Ontwikkeling van dissipline
- Begrip van die Dramatiese Items (prosa, gedig, ens.)
- Ontwikkeling van die karakterisering
- Tydraamwerk vir die vooruitgang en voltooiing van die skeppingsproses (2)

9.3 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Sien holisties na.

Ken volpunte toe vir:

- Twee goed gemotiveerde stellings OF

Antwoorde moet 'n begrip van die volgende toon:

- 'n Analise van die groepwerk
- 'n Analise van die uitdagings om in 'n groep saam te werk

Die volgende is 'n riglyn:

Uitdagings kan insluit:

- Party lede van die groep respekteer dalk nie elke persoon se verskillende rolle, funksies en verantwoordelikhede nie wat verwarring en spanning kan veroorsaak.
- Party lede van die groep is dalk minder toegewyd aan die proses as ander wat die groep se moraal kan beïnvloed
- Afwesigheid van lede kan die proses in die wiele ry wat die gehalte of vooruitgang van repetisies kan beïnvloed
- Konflikterende idees in die groep kan lei tot onkreatiewe spanning as lede nie goed kommunikeer nie
- Party individue wil dalk die proses domineer wat kan veroorsaak dat minder uitgesproke individue se idees nie ingesluit word nie

(4)

9.4 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Sien holisties na.

Kandidate mag 'n antwoord verskaf wat fokus op die spesifieke dag van die optrede OF op die proses wat lei tot die optrede/finale dag

Antwoorde kan insluit:

- 'n Begrip van die finale fase van die Tegnieuse Teaterprogram gekies
- 'n Begrip van die vereistes van die finale fase van die Tegnieuse Teaterprogram gekies

Die volgende is 'n riglyn:

- Oefen jou aanbieding gereeld
- Doen navorsing oor hoe om vir die onderhoud voor te berei
- Wees betyds
- Rus goed die vorige nag
- Lees deur die notaboek wat jy vir drie jaar gehou het, om jouself vir die paneelonderhoud voor te berei
- Berei al die vereistes voor vir die aanbieding van jou program gekies
- Doen 'n betekenisvolle geestelike fokus voor jou aanbieding en onderhoud
- Lê jou notaboek aan die eksamenpaneel voor

(6)

9.5 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Sien holisties na.

Ken volpunte toe vir:

- Vier goed gemotiveerde stellings OF
- Agt aparte gedagtes/idees

Antwoorde kan insluit:

- 'n Begrip van wat gegewe omstandighede is
- 'n Begrip van hoe gegewe omstandighede gebruik word om 'n visuele wêreld op die verhoog OF in 'n film te skep

Die volgende is 'n riglyn, bv.:

- Die geografiese omgewing van die Dramatiese Item gekies, bv. prosa, is die woestyn. Die stelontwerp se kleur sal bruin en beige wees
- Die Dramatiese Item, bv. 'n gedig, is van 'n piekniek op die gras onder 'n boom. Die verhoogbestuurder kan die volgende rekwisiete voorberei: piekniekmandjie, kombes, plastiekglose, ens.
- Die Dramatiese Item gekies, bv. prosa, kan 11 Februarie wees, toe Nelson Mandela vrygelaat is. Die film kan wees van die skare mense wat buite Victor Verster-tronk bymekaargekom het.
- Die Dramatiese Item gekies, bv. 'n monoloog, kan in 'n gestig wees. Die regisseur kan besluit om die opvoerruimte met 'n dik ketting af te sper om die spelers 'in te sluit'.

(8)

9.6 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Sien holisties na.

Ken volpunte toe vir:

- Vier goed gemotiveerde stellings met spesifieke tegniese vaardighede/ tegnieke as voorbeelde
- Agt aparte gedagtes/idees

Die antwoord moet die volgende insluit:

- Kennis van die vaardighede gebruik in multimedia om 'n effektiewe produk te skep

Die volgende is 'n riglyn:

Vokale Vaardighede en Tegnieke

- Korrekte asemhalingstegnieke – interkostale asemhaling, artikulasie, projeksie, resonansie, ens.

Fisiese

- Liggaamsbewustheid, skep betekenis deur die gebruik van gebare en die kreatiewe gebruik van die liggaam

Karakterisering

- Vokale en fisiese transformasie, bv. die gebruik van aksente, styl, ritme, toon om 'n spesifieke karakter uit 'n spesifieke land of streek te skep

Visueel

- Gebruik van beligting om effekte, stemming en atmosfeer te skep
- Gebruik van stelle om geografiese ligging aan te dui
- Gebruik van grimering en kostuums om karakter, sosiale stand, ens. aan te dui

Ouditief

- Gebruik van klank om effekte, stemming en atmosfeer te skep
- Gebruik van musiek om toon en betekenis te skep

(8)

9.7 Nasieners aanvaar ander relevante en goed gemotiveerde antwoorde. Sien holisties na.

Die antwoord kan die volgende insluit:

- 'n Begrip en die noem van dramaproduksies, soos Straatteater, verhoogproduksie, TV-dramareeks
- 'n Bespreking en voorbeelde van uitdagings wat maklike toegang tot drama- en teaterproduksies voorkom
- 'n Bespreking en voorbeelde van hoe verskillende tegnologiemodusse makliker toegang tot drama- en teaterproduksies bied

Die volgende is 'n riglyn:

Uitdaging:

- Armer gemeenskappe het dalk nie die geld om kaartjies te koop om teater toe te gaan om lewendige dramaproduksies te kyk nie

Tegnologiese innovering:

- Leerders kan na YouTube-video's van opgeneemde dramaproduksies of kort video-uittreksels van dieselfde produksie kyk

Uitdaging:

- Die gebrek aan multimedia-leer-en-onderrig-ondersteuningsmateriaal ('LTSM') by die skool

Tegnologiese innovering:

- Selfone kan gebruik word om toegang tot die internet te kry om relevante inhoudsmateriaal af te laai

(8)
[40]

TOTAAL AFDELING D: 40
GROOTTOTAAL: 150

BYLAE A: RUBRIEK VIR VRAAG 2, 3, 4, 5, 6 en 7: 10 PUNTE

BESKRYWER	PUNT	DIE KANDIDAAT
Uitstaande Metakognitiewe Kennis Skep	9–10	Denkproses: <ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkel en ondersteun 'n argument met verdienstelike voorbeelde. • Toon 'n oorspronklike begrip van die vraag, die aanhaling, toneelteks en konteks en maak verband tussen hulle. • Verskaf 'n nuwe perspektief en skep oorspronklike insigte. Kognitiewe vlakke: <ul style="list-style-type: none"> • Kandidaat toon vermoë om te onderskei, verander, te beoordeel, te evalueer en te skep.
Verdienstelik Prosedure-kennis Evalueer	7–8	Denkproses: <ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkel en ondersteun 'n argument met welgekose voorbeelde. • Toon 'n insiggewende begrip van die vraag, die aanhaling, die toneelteks en konteks en maak verband tussen hulle. • Ontwikkel bespreking wat bewys toon van insiggewende denke. Kognitiewe vlakke: <ul style="list-style-type: none"> • Kandidaat toon vermoë om te ondersoek, voor te stel, te beoordeel, in verband te bring.
Gemiddeld Konseptuele Kennis Ontleed	5–6	Denkproses: <ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkel 'n argument met gepaste voorbeelde. • Ondersoek die vraag en aanhaling, toneelteks en konteks; verbintenis nie ten volle ontwikkel. • Die bespreking is voorspelbaar en eenvoudig. Kognitiewe vlakke: <ul style="list-style-type: none"> • Kandidaat toon die vermoë om te vergelyk, verduidelik, ondersoek, te kontrasteer, te klassifiseer.
Elementêr Feitelike Kennis Toepas	3–4	Denkproses: <ul style="list-style-type: none"> • Toon bietjie feitlike kennis met voorbeelde. • Verskaf 'n reguit, voorspelbare antwoord wat met die vraag, die aanhaling, toneelteks en konteks verband hou. Kognitiewe vlakke: <ul style="list-style-type: none"> • Kandidaat toon die vermoë om aansluiting te vind, te organiseer, te vertolk, te identifiseer.
Behaal Feitelike Kennis Onthou	1–2	Denkproses: <ul style="list-style-type: none"> • Toon 'n oppervlakkige begrip van die vraag en die aanhaling. • Verskaf 'n paar reguit/basiese feite wat met die vraag, die aanhaling, toneelteks en konteks verband hou. Kognitiewe vlakke: <ul style="list-style-type: none"> • Kandidaat toon vermoë om te identifiseer, te noem, te definieer.
Nie Behaal Nie	0	Denkproses: <ul style="list-style-type: none"> • Bied onsamehangende, onverwante feitlike kennis aan. • Toon geen begrip van die vraag en die aanhaling nie, toneelteks en konteks verband hou nie. • Is nie instaat aan die vraag se vereistes te voldoen nie. Kognitiewe vlakke: <ul style="list-style-type: none"> • Kandidaat is nie in staat om te identifiseer, te noem, te herken of te definieer nie.

BLOOMS SE TAKSONOMIE**Klassifiseringstelsel om verskillende vlakke van mensekennis te definieer en te onderskei**

DIE KENNIS-DIMENSIE 4 DENK-PROSES-VLAKKE	DIE KOGNITIEWEPROSES-DIMENSIE: 6 KOGNITIEWE VLAKKE							
	↓	Onthou	Verstaan	Toepassing	Ontleding	Evaluering	Skep	
	→	Feitelik	Noem	Opsom	Reageer	Kies	Gaan na vir	Ontwikkel
	Konseptueel	Herken	Klassifiseer	Verskaf	Onderskei	Bepaal	Stel saam	
	Prosedure	Herroep	Verklaar	Uitvoer	Integreer	Beoordeel	Ontwerp	
Metakognitiewe	Identifiseer	Voorspel	Gebruik	Dekonstrueer	Besin	Skep		

1. Onthou

Herwin gememoriseerde inligting, kennis, feite, definisies, lyste, konvensies, neigings, reekse, klassifikasies, kategorieë, kriteria, metodologie en maniere/wyses om met spesifisiteite van die universele, abstraksiebeginsels, veralgemenings, teorieë en struktuur te hanteer

Noem	Spesifiseer (tyd of plek) as iets gewens, voorgestel of op besluit Om te identifiseer, spesifiseer of by naam noem
Identifiseer	Om 'n probleem, behoefte, feit, ens. te herken en te toon wat dit is en dat dit bestaan Om te bewys wie of wat iemand of iets is
Kies	Kies noukeurig, bepaal of besluit dat dit die beste of geskikste is

2. Verstaan

Konstrueer betekenis uit verskillende tipes kennis, organiseer, vergelyk, vertaal, interpreteer en haal uit

Verduidelik	Maak iets duidelik, maklik te verstaan deur dit in meer besonderhede te beskryf of om relevante feite of inligting daarvoor te onthul. Gee 'n rede om te regverdig of verontskuldig ('n aksie of gebeurtenis)
Beskryf	Om 'n gedetailleerde beskrywing van iets te gee, vertel, te beskryf, uit te druk
Motiveer	Gee 'n rede, bied feite en argumente om iets te ondersteun aan, noem iets

3. Toepassing

Om 'n prosedure uit te voer, te implementeer of te gebruik om 'n probleem in 'n nuwe situasie op te los of te ontwikkel deur toepassing van verworwe kennis, feite, reëls, tegnieke

Voorstel	Lei tot, argumenteer, toon, wys, dui aan dat (iets) bestaan of die geval is Vir oorweging voorstel Om 'n idee, moontlike plan of aksie aan ander mense te noem vir oorweging Om 'n idee uit te dink/voort te bring
-----------------	---

4. Ontleding

Breek inligting in dele op. Bepaal hoe die dele verwant is deur identifisering, onderskeiding of organisering van elemente, verhoudings, beginsels, motiewe, doelwitte of oorsake. Maak afleidings/gevolgtrekkings en vind bewyse om veralgemenings te ondersteun.

Reageer/Antwoord	Antwoord/Reageer in woorde
Bespreek	Skryf oor ('n onderwerp) in besonderhede, neem verskillende kwessies of idees of menings/opinies wat daarmee verband hou, in ag of oorweeg dit
Skryf	Skryf, stel saam, produseer
Ontleed	Ondersoek iets metodies en in besonderhede, tipies om te ontdek, te verduidelik en te interpreteer
Oorweeg	Dink aandagtig oor iets, tipies voordat 'n besluit geneem word of 'n oordeel/keuse gemaak word

5. Evaluering

Om opinies/menings aan te bied en te verdedig deur oordele oor inligting, geldigheid van idees, of gehalte van werk te maak gebaseer op 'n stel kriteria en standaard met behulp van kontrolering/nagaan en kritiek

Evalueer	Om die betekenis/belangrikheid, waarde, doel of toestand van iets deur noukeurige waardebeoordeling en studie te bepaal, te beoordeel, ten einde te verstaan/begryp, te interpreteer of te lei
-----------------	--

6. Skep

Gebruik kreatiewe individuele insig en gedagtes om inligting te herorganiseer en saam te stel deur die ontwikkeling, beplanning en skep van 'n nuwe patroon, produk of struktuur

Skep	Ontwikkel uit eie denke of verbeelding, as 'n kunswerk, 'n uitvinding of iets nuuts Gee aanleiding tot ontstaan
-------------	--